

निशाणी क्र. १७ खालील आदेश

अर्जदाराने प्रस्तुतचा अर्ज सामनेवाला याचेकडून अंतरीम अन्नवस्त्रापोटी दरमहा रक्कम रू. १५,०००/- (रूपये पंधरा हजार फक्त) मिळणेसाठी दाखल केला आहे.

२. अर्जदाराचे असे कथन आहे की, दिनांक २३.०२.२०२३ रोजी अर्जदाराचा सामनेवालेशी घोरवड, ता. सिन्नर येथे हिंदु धर्मपद्धतीने विवाह पार पडला. सदर विवाहाचा खर्च अर्जदाराचे आईवडीलांनी केला. लग्नात संसारोपयोगी भांडी आणि फर्निचर देखील अर्जदाराचे माहेरच्यांनी दिले आहे. सदर विवाहसंबंध अद्याप कायम असून सदर विवाहसंबंधांतून अर्जदार हिला सामनेवालेपासून अपत्य झाले नसून ती आजमितीस गर्भवती नाही. लग्नानंतर अर्जदार ही सामनेवालेचे घरी नांदण्यासाठी गेली असता सामनेवाले व त्याच्या कुटुंबियांनी तिला मानसिक व शारीरिक त्रास देवून माहेरी हाकलून दिले. अर्जदाराने वेळोवेळी सामनेवालेकडे नांदण्यासाठी जाण्याचा प्रयत्न करूनही अर्जदार हिला सामनेवाले यांनी नांदविले नाही. मुळ अर्जाचा अंतिम निकाल होण्यास बराच कालावधी लागणार आहे. सदरचे अर्जाचा अंतिम निकाल होईपावेतो बराच कालावधी लोटणार आहे. अर्जदारावर उपासमारीची वेळ आलेली आहे.

३. अर्जदाराचे पुढे असे कथन आहे की, सामनेवाला हा पुणे येथे नोकरीस असून त्यास दरमहा रक्कम रूपये ३०,०००/- पगार मिळतो. त्याचप्रमाणे त्याची मौजे तळोशी, ता. इगतपुरी, जि. नाशिक येथे एकत्र कुटुंबाची शेतजमीन असून ती बागायती व जिरायती असून त्यापासून त्याला वार्षिक निव्वळ रक्कम रू. १० लाखाचे उत्पन्न मिळते. त्याचप्रमाणे सामनेवालेचे वडील हे नोकरीतून सेवानिवृत्त झालेले असून त्यांना पेन्शन मिळते. सामनेवालचे भाऊ हे मुंबई येथे नोकरीस असून त्यांना रू. ५० ते ६० हजार पगार मिळतो. अशा प्रकारे सामनेवालेवर अर्जदाराव्यतिरीक्त कोणाचीही जबाबदारी नाही. सामनेवालेंनी दि. ०८.०७.२०२३ पासून अर्जदाराचा त्याग केलेला आहे.

४. अर्जदाराचे पुढे असे कथन आहे की, तिला कुठलेही उत्पन्नाचे साधन नाही. अर्जदाराच्या मानसिक व शारीरिक छळामुळे ती दुर्बल झाली आहे. तिचेकडून काहीएक कामधंदा होत नाही. अर्जदार तिचे आईवडीलांकडे शिवडे, ता. सिन्नर येथे राहत असून तिचे आईवडीलांची आर्थिक परिस्थिती बेताची असून त्यांच्या तुटपुंज्या उत्पन्नावर तिला रहावे लागत आहे. अर्जदारास न्यायालयीन कामकाजासाठी तारखांना सोबत एक व्यक्ती घेवून यावे लागते. अर्जाचा खर्च व वकील फि व इतर खर्च असे मिळून तिला रू. २० हजार द्यावे लागणार आहेत. सदरचा खर्च देण्याची तिची ऐपत नाही. त्यामुळे अन्नवस्त्र, औषधोपचार व पोटगीसाठी रक्कम रू. १५ हजार व खर्चापोटी रक्कम रू. २२ हजार देण्यात यावेत अशी अर्जदाराची मागणी आहे. अर्जाच्या पुष्टयर्थ निशाणी क्र. १८ अन्वये शपथपत्र सादर करण्यात आले आहे.

५. सामनेवाले याने निशाणी १६ वर मुळ अर्जास जबाब दाखल केला आहे व निशाणी १९ वर पुरसीस देवुन मुळ अर्जाचा जबाब हा प्रस्तुत अंतरीम अन्नवस्त्राचे अर्जास जबाब म्हणून वाचण्यात यावा, अशी विनंती केली आहे. निशाणी क्र. १६ वर सामनेवालाचे कथन असे की, अर्जदाराचे विवाहासंबंधीचे कथनाव्यतिरीक्त इतर कथने ही खोटी व बेकायदेशीर आहेत. सामनेवाले हा बी.ई. मेकॅनिकल असून त्यांचा विवाह हा उभयतांचे नातेवाईक व ओळखीने ठरलेला असून लग्नापुर्वी दिनांक ०१.०१.२०२३ रोजी त्यांचा साखरपुडा नक्की होवून सुपारीचा कार्यक्रम साधेपणाने झालेला आहे. दिनांक २३.१०.२०२३ ही लग्नाची तारीख ठरली व सदर लग्नात सामनेवालेतर्फे कोणतीही मागणी करण्यात आली नव्हती आणि लग्नाचा खर्च ज्यानेत्याने सोसावा असे ठरले होते. सामनेवालेचे आईवडीलांनी लग्नात अर्जदारास सोन्याची अंगठी, नेकलेस हार वगैरे दागिने दिले. सामनेवालेने अर्जदारास रेडमी कंपनीचा मोबाईल फोन देखील घेवून दिला. अर्जदाराचे वडीलांनी काही वस्तु व भांडी घेवून दिले, कुठल्याही प्रकारचे दागिने दिलेले नाहीत. अर्जदार ही शिक्षीत आहे असे सांगण्यात आले. परंतु, तिचे शिक्षण लपविण्यात आले असे लग्न झाल्यानंतर समजले. सामनेवालेच्या परिस्थितीची पुर्ण माहिती घेतल्यानंतरच सदरचे लग्न ठरले. नांदण्यास आल्यानंतर सुरूवातीपासुनच अर्जदाराचा स्वभाव हा त-हेवाईक व भांडखोर होता. तरीही सामनेवाला तिचेशी जुळवून घेवून संसार करत होता.

६. सामनेवालाचे पुढे कथन असे आहे की, पहिल्या मुळाला गेल्यानंतर पंधरा दिवस अर्जदार परत आलीच नाही. सामनेवालेची नोकरी अस्थायी स्वरूपाची असल्यामुळे त्याला लागलीच जावे लागले. त्यामुळे अर्जदारास भोसरी येथे नांदणेकामी नेले असता ती घरात या ना त्या कारणाने भांडणे करू लागली. सामनेवाला, वर सतत संशय घेवून ती त्याचेशी सतत भांडणे करत असे. त्याचेशी संसार करण्यात तिला स्वारस्य नव्हते. त्यामुळे लग्नाची परिपुर्ती देखील झालेली नाही. सामनेवालेस ती टकला म्हणून हिनवत असे. पुण्याला रहात असतांना ४-५ दिवस झाले की, सामनेवालेला न सांगता ती माहेरी निघून जात असे. तिची मनधरणी करून सामनेवाला तिला परत आणत असे, परंतु ती त्याचेशी जुळवून घ्यायला तयार नसे. तळोशी आदिवासी भाग असल्याने अर्जदार त्यांना तुम्ही आदिवासी आहात असे हिनवत असे. ती फोनवर तासनतास बोलत असे. तिला दारूचे व्यसन होते. ती त्याचा फोन सतत तपासत असे व त्याचे प्रोफेशनल कम्युनिकेशन/टिचरचे फोनला देखील हरकत घेत असे व त्याचेशी तिचे संबंध आहेत असा संशय घेत असे. ती सामनेवालेची पेमेंट स्लिप मागत असे. याउलट सामनेवाले व त्याचे कुटुंबियांनी तिला कधीही दुखावलेले नाही.

७. सामनेवालाचे पुढे कथन असे आहे की, वरील परिस्थिती असतांना देखील अर्जदार सामनेवालेचे घरात अबोला धरून रहात असे. सामनेवालेने तिला गावी न ठेवता सरळ पुणे येथे घेवून आला तरीदेखील तिचे स्वभावात बदल झाला नाही. अर्जदार हिला तिचे आईची फुस असून ती सतत तिचे आई व इतरांशी फोनवर बोलत असे. दिनांक ०७.०७.२०२३ रोजी अर्जदाराने टयुशनच्या शिक्षिकेशी झालेल्या संभाषणावरून वाद घालून त्याला प्रचंड मानसिक त्रास दिला व दुस-या दिवशी सामनेवालेस काहीही न सांगता दिनांक ०८.०७.२०२३ रोजी माहेरी निघून गेली आणि तेंव्हापासून माहेरी राहत आहे. पुण्यात राहत असतांना ती सतत जिव देण्याची भाषा करून सामनेवालेला ब्लॅकमेल करत असे. जवळपास ५ ते ६ वेळा चुकीच्या मागण्यांसाठी अर्जदार स्वतःहून माहेरी निघून गेली आहे. सामनेवालेचे घरी येवून अर्जदाराने त्यांच्या घरातून तिचे सर्व साहित्य तसेच सामनेवालेने दिलेले सर्व दागदागिने, कपडेलत्ते, भांडेकुंडे नेलेले आहेत. यावरून तिची सामनेवालेकडे नांदण्याची इच्छा दिसत नाही. तिने स्वतःहून सामनेवालेचा त्याग केलेला आहे.

८. सामनेवालेचे पुढे असे कथन आहे की, सामनेवालेस रू. ३०,०००/- पगार मिळत नसून तो शेती देखील करत नाही. त्यास अल्प शेती असून त्यात कोणतीही बागायती पिके होत नाहीत. सामनेवालेस खर्च जावून रू. १० लाख मिळतात हे अर्जदाराचे कथन खोटे आहे. त्याच्या वडीलांच्या पेन्शनशी त्याचा संबंध नाही. त्यास रूपये ५० ते ६० हजार पगार मिळतो हे खोटे आहे. अर्जदार ही नोकरी करत असून तिला स्वतःचे उत्पन्न आहे. ती शिक्षित असून कॅपेबल आहे. फारकत मिळणेसाठी अर्जदाराने खोटे कथन केले असल्यामुळे ती केलेली मागणी मान्य होवून मिळणेस पात्र नाही. त्यामुळे तिचा सदरचा अर्ज नामंजूर करण्यात यावा.

९. दोन्ही बाजूंचा युक्तिवाद ऐकला. अभिलेख पाहिले. युक्तिवादा दरम्यान अर्जदारातर्फे खालील न्यायनिर्णयांचा संदर्भ देण्यात आला आहे :-

[A] Lakhani @ Laxman Dadasaheb Kale V/s. Ankita Laxman Kale, 2023(1) ALL MR 16

HELD :

“Interim maintenance of Rs. 1,500/- was granted to wife. Husband claiming that wife is gainfully employed and he is not employed, therefore, wife is not entitled to interim maintenance. The wife is able to maintain herself, cannot be ground to deny interim maintenance to her. Even if wife is gainfully employed, it would always be responsibility of husband to maintain wife. There is no case that wife is earning and getting handsome salary. Husband is Software Engineer and possesses necessary qualification and ability to earn income for herself. Hence, order of trial Court to grant interim maintenance of Rs. 1,500/- was held proper”

[B] Vaibhav Harshad Shah V/s. Pooja Vaibhav Shah, 2021(4) ALL MR 554,

HELD :

“In this matter, interim maintenance of Rs. 40,000/- per month was granted to the wife. Husband claimed that the said amount of maintenance is beyond his known source of income. Husband is into steel business. Parties are living luxurious life after marriage. After break-up, wife started residing with her parents and she has no independent source of income and is dependent on her parents to meet her day-to-day requirements. Grant of maintenance of Rs. 40,000/- pendent lite, was held proper”.

[C] Vandana Rajesh Mate V/s. Rajesh s/o. Shvirnivas Mate, 2021(5) ALL MR 629

HELD :

“In the matter filed U/Sec. 125 of the Cr.P.C. wife claimed that

husband earns Rs. 75,000/- per month. Husband denied it and claimed that he was as Supervisor with a building material supplier. The said fact is within the special knowledge of the husband. Hence, he has to bring the evidence of his income. Upon his failure, adverse inference would be drawn. The maintenance U/Sec. 125 of the Cr.P.C. is to be granted from the date of application”.

१०. प्रस्तुत अर्जाच्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे मुददे माझ्या विवेचनाकरीता उपस्थित होतात, त्यावरील निष्कर्ष मी कारणांसह खालीलप्रमाणे नोंदवीत आहे :-

अ.क्र.	मुददे	निष्कर्ष
१	अर्जदाराला सकृतदर्शनी केस आहे काय ?	....अंशतः होय.
२	अर्जदाराने सकृतदर्शनी सिध्द केले आहे काय की, सामनेवालाने तिच्या उदरनिर्वाहाकडे पुर्णपणे दुर्लक्षित केले आहे अथवा तिला सांभाळण्यास त्याने पुर्णपणे नकार दिला आहे?	....अंशतः होय.
३	अर्जदाराने सकृतदर्शनी सिध्द केले आहे काय की, तिची उपजिवीका करण्याची असमर्थता असून सामनेवाला याची त्यांचा उदरनिर्वाह करण्याची पुरेपूर क्षमता आहे?	....अंशतः होय.
४	अर्जदार ही सामनेवाला याचेकडून अंतरिम पोटगीचा आदेश मिळणेस पात्र आहेत काय? असल्यास कोणत्या दराने व केव्हापासून?	....अंशतः होय, अंतिम आदेशाप्रमाणे.
५	आदेश काय ?	.....अर्ज अंशतः मंजूर करण्यात येतो.

कारणमिमांसा

मुददे क्र. ०१ ते ०४ करीता :-

११. सदर मुददे एकमेकांशी संलग्न असल्याने त्यांचे विवेचन एकत्रितपणे करण्यात येत आहे. अर्जदाराने निशाणी क्र. ०३ सोबत सामनेवालेला पाठविलेल्या नोटीसची छायांकित प्रत, सदर नोटीसीचा संगणकीकृत ट्रॅक रिपोर्ट, सामनेवाला यास पुन्हा पाठविलेली नोटीस, सामनेवाला यास पुण्याच्या पत्त्यावरील पाठविलेल्या नोटीसची बंद पाकीटातील छायांकित प्रत, सामनेवाला यास तळोशी, इगतपुरीच्या पत्त्यावर पाठविलेल्या नोटीसच्या पोचपावतीची छायांकित प्रत, अर्जदाराचे आधारकार्ड व लग्नपत्रिकेची छायांकित प्रत, तळोशी येथील गट क्र. ६०५, ४०५, ४४१, ४४२, ४४३, ५९६ च्या सातबारा उता-यांची प्रत, अर्जदाराच्या शिधापत्रिकेची छायांकित प्रत इत्यादी

कागदपत्रे दाखल केली आहेत. सामनेवाला याने कोणतीही कागदपत्र दाखल केली नाहीत. अर्जदार हीने निशाणी क्र. ०८ वर तिचे मालमत्ता व दायित्वाचे शपथपत्र सादर केले आहे.

१२. दोन्ही बाजूंचा युक्तिवाद व अभिलेखावर आलेली कागदपत्रे पाहिली असता, अर्जदार व सामनेवाला यांचा विवाह झाल्याची, सदर विवाह संबंध कायम असल्याची बाब तसेच सदर विवाह संबंधांतून कोणतेही अपत्ये नसल्याची बाब वादातीत नाही. प्रस्तुत अर्जदार हीने सामनेवाला याचेविरुद्ध त्याने व त्याचे कुटुंबियांनी लग्नामध्ये सामान व सोने दिले नाही या कारणावरून तिचा शारीरिक व मानसिक छळ केल्याचे व माहेरी हाकलून दिल्याचे कथन मांडले आहे.

१३. याउलट सामनेवाला याने अर्जदार हीने स्वतःहून त्याचा त्याग केला असल्याचे कथन मांडले आहे. अर्जदार ही कोणत्या कारणावरून माहेरी राहत आहे, ही बाब उभय पक्षकारांकडून सादर होणा-या मौखिक व लेखी पुराव्यावरून गुणवत्तेवर तपासून पहावी लागणार आहे. तथापि, अर्जदार ही सामनेवालाची कायदेशिर पत्नी असल्याचे दिसून आल्याने एक 'पती' म्हणून त्याने तिला सांभाळण्याची त्याची नैतिक व कायदेशिर जबाबदारी आहे.

१४. अर्जदार हीने सामनेवाला यास नोकरीमधून दरमहा रक्कम रू. ३० हजार इतका पगार असून त्यास मौजे तळोशी, ता. इगतपुरी, जि. नाशिक येथे एकत्र कुटुंबाची शेतजमीनीमधून वार्षिक निव्वळ रक्कम रू. १० लाखाचे उत्पन्न मिळत असल्याचे व त्याचेवर अर्जदार सोडून इतर कोणीही अवलंबून नसल्याचे कथन केले आहे. याउलट सामनेवाला याने त्याच्या म्हणण्यामध्ये सदरचे कथन नाकारले आहे. निशाणी क्र. ०८ वरील मालमत्ता व दायित्वाचे शपथपत्रामध्ये उत्पन्नाचे साधन निरंक असे नमुद केले आहे. सामनेवाला याने त्याचे मालमत्ता व दायित्वाचे शपथपत्र सादर केले नाही.

१५. अर्जदारातर्फे मौजे तळोशी येथील शेतजमीनीचे दाखल सातबारा उतारे पाहिले असता त्यामध्ये सामनेवाला याचे स्वतंत्रपणे नाव नमुद असल्याचे दिसत नाही. सदरची जमीन त्याच्या एकत्र कुटुंबाची असल्याचे अर्जदाराने कथन मांडले असून सामनेवाला याने ते नाकारले आहे.

१६. अर्जदार ही नोकरी करत असून तिला स्वतःचे उत्पन्न असल्याचे

सामनेवालाने कथन मांडले आहे. परंतु, अर्जदार ही स्वतःचा चरितार्थ सांभाळण्यास सक्षम नसल्याचे तिचे कथन आहे. आजमितीस अर्जदार ही स्वतःचा चरितार्थ सांभाळण्यास समर्थ असल्याबाबत सकृतदर्शनी अभिलेखावर पुरावा आलेला नाही. त्यामुळे ती त्यास असमर्थ आहे, असेच सध्या सकृतदर्शनी अनुमान काढावे लागेल. सामनेवाले याच्या उत्पन्नाबाबत त्याच्या म्हणण्यामध्ये काहीच नमुद करण्यात आलेले नाही. अर्जदाराने सामनेवालेच्या उत्पन्नाबाबत मांडलेले कथन सामनेवाला याने नाकारलेले आहे. सामनेवाला हा सामान्य परिस्थितीमध्ये स्वतःचे उत्पन्न कमाविण्यास असमर्थ असलेबाबत त्याचे कोणतेही कथन नाही. त्यामुळे त्याचे सध्याचे वय व प्रकृती लक्षात घेता, तो सामान्य परिस्थितीमध्ये स्वतःचे उत्पन्न कमाविण्यास सक्षम आहे, असे अनुमान सदयस्थितीत काढता येईल.

१७. अर्जदार ही तिच्या माहेरी रहात असल्यापासून सामनेवाला याने तिच्या उपजिवीकेसाठी काय सोय केली, हे त्याच्या म्हणण्यात स्पष्ट केले नाही. अर्जदाराने उदरनिर्वाहासाठी अर्ज दाखल करेपर्यंत सामनेवाला याने तिला कोणत्या सुविधा पुरविल्या, हे अभिलेखावर सकृतदर्शनी आले नसल्याने एक 'पती' म्हणून त्याने कायदेशिर व नैतिक दायित्व निभावले नाही, असेच सकृतदर्शनी दिसून येते. शिवाय, अर्जदार हिंस उत्पन्नाचे साधन असलेबाबत सकृतदर्शनी पुरावा सामनेवाला याने सादर केला नाही. त्यामुळे दैनंदिन आयुष्य जगण्यासाठी अर्जदारास अर्जाचा अंतिम निकाल लागेपर्यंत अंतरिम पोटगी देण्याचा आदेश करणे न्यायोचित होईल.

१८. अर्जदाराच्या मुलभूत गरजा, सदयस्थितीतील महागाई, अर्जदाराचे आरोग्य, सामनेवाला याचे उत्पन्नाचे साधनाबाबतचे अनुमान, त्याचेवर अवलंबून असणा-या कुटूंबियांची संख्या आणि उभय पक्षांचा असलेला राहणीमानाचा दर्जा इत्यादी बाबी प्रथमदर्शनी पाहिल्या असता, अर्जदारास मुळ अर्जाचा अंतिम निर्णय होईपर्यंत अंतरिम पोटगी म्हणून दरमहा प्रत्येकी रक्कम रू. ३,०००/- (रूपये तीन हजार फक्त) या दराने सामनेवाला कडून मिळणेचा आदेश करणे न्यायोचित होईल. सबब, मुदद्द क्र. ०१ ते ०४ चे निष्कर्ष मी त्याप्रमाणे नोंदविले आहे.

मुददा क्र. ०५ करीता :-

१९. उपरोक्त मुददे क्र. ०१ ते ०४ करता केलेल्या विवेचनाच्या अनुषंगाने प्रस्तुतचा अर्ज हा अंशतः मंजूर होणे क्रमप्राप्त आहे. सबब, मी खालीलप्रमाणे आदेश करित आहे :-

-: आदेश :-

- १ अर्ज अंशतः मंजूर करण्यात येत आहे.
- २ सामनेवाला याने अर्ज दाखल तारखेपासून अर्जाचा अंतिम निर्णय होईपर्यंत अर्जदार हीला दरमहा रक्कम रू. ३,०००/- (रूपये तीन हजार फक्त) या दराने अंतरिम पोटगी द्यावी.
- ३ प्रस्तुत आदेशाची प्रत अर्जदार व सामनेवाला यास विनामूल्य देण्यात यावी.

सही/-

(आर. आर. कुलकर्णी)
प्रथमवर्ग न्यायदंडाधिकारी,
सिन्नर न्यायालय, सिन्नर

ठिकाण :- सिन्नर.

दिनांक :- १७/१२/२०२४.